

Satranç

A y b a r K a r a ç a y

Kübra Öztürk Avrupa Şampiyonu

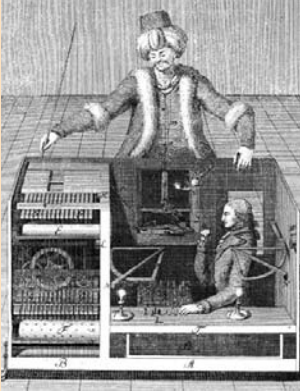
Karadağ'da yapılan Yaş Grupları Avrupa Şampiyonası'nda Beşiktaşlı Kübra Öztürk, 16 yaş altı grubunda birinci oldu.

Caissa ve Türk

Akl ve mantığın henüz hufafelere, büyülere, mistik inanışlara üstün olmadığı bir zamanda birkaç yıl ara ile satranç perisi *Caissa* ve ilk satranç makinesi *Türk* ortaya çıktı. Adını *Sir William Jones*'ün (1746-1794), *Vida*'nın *Scacchia Ludus*'undan yola çıkarak (*Scacchia: perinin adı*), 1763 yılında yazıp, 1772'de yayımladığı bir şiirden alan *Caissa*, inanışa göre canı isterse bazen zor durumdaki satranççıların kulağına iyi bir hamle fışıldayarak onları kurtarır. 1769 yılında ise Macar mühendis ve mucit Baron *Wolfgang von Kempelen*, İmparatoriçe *Maria Theresa*'nın eğlenmek amacıyla kendisinden istediği, o ana kadar görülmemiş muhteşemlikte bir

makinenin, *Türk*'ün yapımına başladı. Aralarında *Napoleon*'ün da bulunduğu dönemde birçok meşhurla oynayan *Türk*, çoğu partiyi kazanmasına rağmen *Philidor*, *Bernard*, *Verdoni* gibi birkaç hatırı sayılır ustaya yenilmişti. Fakat zamanında büyük hayranlık uyandıran ve yarattığı sansasyon uzun yıllar süren bu sahte otomasyon, ne yazık ki bir kandırmacadan ibaretti. Satranç oynayan aslında makine değil, makinenin içine ustalıkla gizlenmiş satranççılardı. Philadelphia'da bir müzede sergilenen *Türk* yapımından 84 yıl sonra 1854'de çıkan bir yangın sırasında kül oldu.

Napoleon I – Türk, Schonbrunn 1809 1.e4 e5 2.Vf3 Ac6 3.Fc4 Af6 4.Ae2 Fc5 5.a3 d6 6.O-O Fg4 7.Vd3 Ah5 8.h3 Be2 9.Ve2 Af4 10.Ve1 Ad4 11.Fb3 Ah3 12.Şh2 Vh4 13.g3 Af3 14.Şg2 Ae1 15.Ke1 Vg4 16.d3 Ff2 17.Kh1 Vg3 18.Şf1 Fd4 19.Şe2 Vg2 20.Şd1 Vh1 21.Şd2 Vg2 22.Şe1 Ag1 23.Ac3 Fc3 24.bc3 Ve2# 0-1

Türk'ün ortaya çıkışından tam 223 yıl sonra yine Philadelphia'da 1993 yılındaki bir satranç turnuvasında roller değişti ve bu kez makine kılığına giren insanın yerini, insan kılığına giren makine aldı. *Jon von Neumann* (kendi adıyla anılan yöntemi bugünün bilgisayarlarında da kullanılan, sonradan A.B.D. uyruğuna geçmiş Macar asıllı Alman matematikçi) adını kullanan ve uzun saçlarının altında kalbine yakın bir yere gizlediği alıcı/verici yardımıyla, bir bilgisayardan gelen hamleleri oynayan yarışmacı, 2. turda İzlandalı büyükusta *Olafsson* la berabere kalırken hiç kimse şüphelenmemişti. Devamındaysa şansı o kadar yaver gitmedi. 3. ve 4. turlarda iletişimde meydana gelen kesintiler nedeniyle bayrak düşmesinden (*düşünme süresi aşılınca satranç saatinde meydana gelen mekanik olaya verilen isim*) kaybederken ileriki turlarda da bilgisayarın gönderdiği hamleleri yanlış anladığı için bazı sorunlarla karşılaştı. Çünkü adam satranç bilmiyordu! Hamlenin zorluğu ne olursa olsun sıra kendisindeyken hep 3 dakika düşünüyör, her hamleden sonra da tişörtüne birkaç kez dokunuyor, altında gizlediği ileticinin tuşlarına basıyordu. 8. turda beyazlarla oynarken **1.e4 c5 2.Af3 e6 3.d4 cd4 4.Ad4 Af6 5.Ac3 Fb4 6.e5 Ad5 7.Fd2 Ac3 8.Fc3** konumuna ulaştı. Ama bilgisayarı aslında **8.bc3** hamlesini göndermişti. Rakibi **8...Fc3** oynayınca *Von* uzun süre hamle yapamadı, çünkü bilgisayar **9.Fd2xc3** hamlesini göndermişti ki bu da *Von*'ün önündeki tahtada mümkün değildi. Daha sonra *Von*'ün bir arkadaşı salona geldi, son pozisyonu yazıp gitti. Doğru pozisyon girilince bilgisayar **9.b2xc3** ile sürdürdü. Başka

yanlışlık olmadı ve *Von* kazandı. Ama şüpheler artmıştı. Son turda da kazanan *Von* 2000 dolarlık ödülü alabilmesi için kimlik sorulduğunda "*Karım bebek bekliyor!*" diyerek aceleyle salondan ayrıldı. Döndüğünde kimliği gibi kulaklıkları ve ileticisi de yanında değildi. Bebeğin kız mı oğlan mı olduğunu da söylemedi! Turnuva direktörü, büyükustayla berabere kalıp öte yandan en basit hamleleri yapamayan bu yabancı ile satranç oynamak istedi. Sadece para için oynadığını söyleyen *Von* önce reddetti ama sonra gerçeği söyledi. *Von* veya bir arkadaşı eğer başlangıçta ufak bir kamera ile gelseydi veya *Von* satranç bilseydi veya satranç bilen uzun saçlı bir arkadaşları olsaydı, büyük olasılıkla hiçbir sorunla karşılaşmayacaklar, hiç kimsenin de şüphelenmesine ve kimlik sormasına muhatap olmadan daha yüksek bir para ödülünü alıp götürceklerdi.

Jon Von Neumann – GM Helgi Olafsson, 1993 Philadelphia 1.e4 c5 2.Af3 d6 3.d4 cd4 4.Ad4 Af6 5.Ac3 a6 6.Fg5 e6 7.f4 b5 8.e5 de5 9.fe5 Vc7 10.ef6 Ve5 11.Ade2 Vg5 12.Ae4 Vh4 13.A2g3 gf6 14.Vd4 Şe7 15.Vc5+ Şd8 16.Vb6 Şe8 17.Vd4 Şe7 18.Vc5 Şd8 19.Vb6 Şe8 20.Vd4 Şe7 21.Vc5 1/2

Dünya Şampiyonasında Tuvalet Krizi

1993'ten bu yana tek bir dünya satranç şampiyonu olmadı. Yıllardır bu bir türlü gerçekleştirilemeyen tekrar birleşme maçı sonunda iki ayrı dünya şampiyonu Topalov ve Kramnik'e kismet(!) oldu. Yayıma hazırlandığımız sırada unvan maçı Elista'da, FIDE Başkanı ve Kalmukya Devlet Başkanı Kirsan İlyumjinov'un memleketinde sürüyordu. Hem dünya şampiyonalarının, hem bilgisayar satrançının, hem de bu unvan maçının hikayesi çok uzun. Maça ilk 2 oyunda 2 yenilgiyle başlayan Topalov'un menejeri Danailov, Kramnik'in bir oyunda 50 kez tuvalete gitmesi üzerine maç sırasında bilgisayarı yardımı aldığı kuşkularını dile getirince kıyamet koptu. Çünkü satranç dünyasının Bulgarlar dışında bu şüpheye ciddi yaklaşan pek olmadı ama hikayenin nasıl sonuçlanacağını biz de merakla bekliyoruz. Kramnik protesto ederek maça devam ediyor ama çıkmadığı oyundaki hükmen yenilgi nedeniyle Topalov eşitliği sağladı. Maç bittiğinde taraflardan biri yenilgiyi kabullenip şampiyonluğu rakibine bırakacak mı göreceğiz. İnternet'te Topalov, Kramnik, tuvalet, toilet, bathroom, Danailov, Elista vb. kelimeleri kullanarak değişik bilgilere ulaşabilirsiniz.

<http://www.worldchess2006.com>

<http://www.kramnik.com>

<http://www.tsf.org.tr>

<http://www.sabah.com.tr/cp/gnc126-20061008-102.html>

<http://www.satrancokulu.com>

<http://www.satranc.net>

<http://odtusatranc.com>

<http://www.chessbase.com>

<http://www.chesscenter.com/twic/twic.html>

Tuvalet krizi medyada eğlence konusu olmaya devam ediyor: krize çözüm önerileri ve 1993'te FIDE çatısı altından çıkarak Kasparov'la unvan maçı yapan İngiliz büyükusta Nigel Short.

